

VORES HAV

Fiskeri

Fiskeri påvirker havmiljøet på forskellige måder.

Foto: Sevak on Unsplash

VELUX FONDEN

TEKNOLOGIRÅDET
DANISH BOARD OF TECHNOLOGY

Fag: Biologi, samfundsfag og naturgeografi

Fiskeri

Nedenfor finder du:

1. En introducerende tekst til, hvordan fiskeriet, hvordan det påvirker havmiljøet, og hvordan det reguleres
2. Tre uddybende videoer
3. Arbejdsspørgsmål
4. En debatopgave

Begrebsforklaring

Bifangst: Utilsigtet fangst af andre arter end dem, der målrettet fiskes efter.

Kvoter: Andel af den samlede tilladte fangstmængde, som er et vigtigt fiskeripolitisk instrument i EU og i internationale fiskeriaftaler.

Maskestørrelser: Størrelsen på de masker, der er i fiskenet

Gyder: Fisks formering

Introduktion

Fiskeri påvirker havmiljøet på forskellige måder.

Intensiv fangst og bifangst

For det første fjerner erhvervsfiskeriet meget store mængder af udvalgte arter fra havet. Det gælder både de arter og størrelser, som forbrugerne vil købe, og alt det, der også havner i nettet, men som ikke er ønsket. Det sidste kalder man bifangst. Når man fjerner meget store mængder af bestemte arter fra havet, påvirker det dels bestandene for de arter, der fanges, dels andre dele af økosystemet – for eksempel de arter, der spiser og selv spises af. Fiskeriet fjerner meget store mængder fisk, skaldyr og pattedyr fra havet hvert år, og nogle bestande er helt kollapsede – det vil sige, at de ikke længere kan reproducere sig selv og opretholde en bestand.

Regler for fiskeriet

Et helt centralt redskab for reguleringen af fiskeriet er kvoter for, hvor meget der må fiskes på bestemte arter. Kvoterne skal sikre, at der ikke fanges flere af hver enkelt fiskeart, end bestanden kan bære. For at undgå, at fiskerne fanger for mange små fisk, er der desuden typisk fastsat mindstemål for, hvor små de forskellige arter må være, når de fanges, samt krav om brug af bestemte (ikke for små) maskestørrelser i de

forskellige fiskerier. Nogle steder er der også krav om, at fiskerne skal bruge selektive fiskeredskaber – det vil sige særlige redskaber, der er designet, så uønskede arter lettere kan undslippe. Der kan også være krav om, at der skal monteres akustiske alarmer på garnene, så hvaler kan styre uden om dem. Der gøres også brug af forskellige former for områdelukninger for at beskytte fisken, mens den gyder eller vokser sig stor.

Bundtrawl

For det andet påvirker fiskeriet økosystemet i havet ved brug af bundtrawl. Ved fiskeri med bundtrawl skræbes tunge redskaber hen over bunden for at holde nettet nede og opskræmme de fisk, der holder til på bunden, så de havner i nettet. Sand og sten på bunden hvirvles op, så bundlevende dyr og planter forstyrres eller trækkes i stykker. Bundtrawling har også over årene bevirket, at mange stenrev, som er vigtige for havets økosystemer, er blevet ødelagt. Denne havbund kommer aldrig tilbage til udgangspunktet (for oversigt over fangstmetoder klik [her](#)).

Beskyttelse mod bundtrawl

Et af de værktøjer, der benyttes til at beskytte havbunden mod bundtrawl, er udpegning af beskyttede områder, som tjener som særligt vigtige levesteder for bestemte planter og dyr, og som er særligt sårbare overfor forstyrrelser af havbunden. Der forskes i at designe bundtrawl med mindre bundpåvirkning. Herudover kan nogle af de arter, der i dag fanges med bundtrawl, også fanges med f.eks. garn eller snurrevod (et poseformet fiskenet).

Fiskeriets kvotesystem

I 2002 forærede staten råderetten over de vigtigste kommercielle arter til en række fiskere i form af kvoter. Fiskerne kan leje, sælge og købe kvoter af hinanden, hvilket ideelt set over tid blandt andet skulle motivere fiskerne til selv at passe på fiskebestandene, så deres kvote også har værdi i fremtiden. Systemet har imidlertid medvirket til, at enkelte fiskere har opkøbt meget store dele af de danske kvoter (i medierne omtalt som 'kvotekonger'), at en del mindre fiskerisamfund har mistet deres fiskeri, at fiskefartøjerne i gennemsnit er blevet større, og at bundtrawl er blevet mere udbredt.

Fiskeriets størrelse

I 2019 var der 2.059 registrerede fiskefartøjer i Danmark. Danmark er blandt de ti største eksportører af fiskeprodukter i verden – dog stammer en del af produkterne fra videresalg og forarbejdning af importerede fisk.

Fiskeriets klimaaftryk

Hvor kød og fjerkræ generelt har et meget stort CO2 aftryk (det vil sige at der udledes en stor mængde CO2 i forbindelse med produktionen), er mange fiskeprodukter (men ikke alle) et mere klimavenligt alternativ med et relativt lavt CO2 aftryk.

Vil du vide mere?

Hvis du vil vide mere om hvor meget der fiskes, hvordan det påvirker havmiljøet, og hvilke regler fiskeriet er underlagt, kan du se [Anna Rindorfs](#) oplæg fra konsensuskonferencen Vores Hav.

Hvis du vil vide mere om dansk fiskeri og hvordan det påvirker havmiljøet, kan du se [Henrik S. Lund](#) og [Hanne Lyng Winters](#) oplæg fra konsensuskonferencen Vores Hav.

Arbejdsspørgsmål

1. Hvordan påvirker fiskeri havmiljøet?
2. Hvordan har fangsten i fiskeriet udviklet sig over de seneste årtier?
3. Er der nogle fiskeredskaber, der er bedre for havmiljøet end andre?
Hvis ja, hvordan?
4. Hvordan bliver fiskekvoter fastsat?
5. Hvad er MSC-mærket?

Aktivitet

Debatopgave - hvordan skal politikerne forholde sig til fiskeriet?

Der fanges hvert år mange fisk i de danske farvande, og det har en negativ effekt på miljøtilstanden.

I opgaven skal I diskutere, hvad I vil anbefale politikerne at gøre ved problemet.

I grupper af 3-4

På baggrund af jeres viden og diskussion med hinanden, skal I:

1. Lave en liste over maks tre konsekvenser af fiskeri, I mener, er de mest problematiske.
2. Beskrive de listede konsekvenser under overskriften "problemstilling".
3. Argumentere for, hvorfor de tre konsekvenser er problematiske under overskriften "vurdering".
4. Komme med mindst én anbefaling til, hvad politikerne skal gøre for at undgå de konsekvenser af fiskeri, som I har beskrevet.

I klassen

Præsenter jeres anbefalinger

Lad klassen diskutere, om de er enige i jeres vurderinger og anbefalinger.